

Een Brusselse melkpenning uit de negentiende eeuw

Rombout Nijssen en Daan Crabbeels

Op 1 augustus deed Daan Crabeels in Zoersel in de Antwerpse Kempen een bijzondere vondst: een negentiende-eeuwse Brusselse melkpenning. De penning is van brons gemaakt, hij weegt 11 gram, hij heeft een diameter van 34 mm en is 2 mm dik. Je krijgt de indruk dat hij speciaal zo groot gemaakt is, zodat de bezitter ervan hem niet ongemerkt zou verliezen.

Op de voorzijde van de penning staat een melkkoe, van een type dat duidelijk nog niets te maken heeft met de turbokoeien die tegenwoordig in Vlaanderen de stallen van de veehouders vullen. Haar uier is zo te zien goed gevuld. Onder de koe staat op twee regels BON POUR UN / LITRE. Op de keerzijde lezen wij LAITERIE / FEVRIER FRERES / 15 / RUE DE LA VERVEINE / PRES LA / ZOOLOGIE .

Deze penning kon je dus bij de melkerij van de gebroeders Février, aan de Rue de la Verveine (IJzerkruidstraat) 15, inruilen voor een liter melk. Melkpenningen werden, evenals bijvoorbeeld broodpenningen, vooral gebruikt door sociale organisaties die voedingsmiddelen uitdeelden. In een tijd waarin er nog geen bewaarmiddelen of koelkasten bestonden, was het niet altijd een goed idee om verse producten uit te delen. Met zo een penning kon de begunstigde een vers product afhalen op het moment dat hij het nodig had. Voor wie niet wist waar die Rue de la Verveine precies lag – het was een korte straat, die nu niet meer bestaat – staat op de penning vermeld dat die straat *près de la zoologie* ligt, of dicht bij de dierentuin.

Als je Rue de la Verveine in Google intikt, kom je snel in Brussel uit, waar in de buurt van de huidige Europese wijk, tot omstreeks 1984 de Rue de la Verveine lag. In dat jaar werd zij opgeheven en opgebroken in verband met werken aan de Belliardtunnel. Op negentiende-eeuwse stadsplannen van Brussel zie je dat die straat vlak bij het Leopoldpark ligt, dat zelf weer ligt waar in de negentiende eeuw, van 1851 tot 1878, de Brusselse dierentuin lag. Aan de oude ingangen van het Leopoldpark kan je overigens nog steeds het opschrift *Jardin Royal de Zoologie* lezen. Het Museum voor Natuurwetenschappen is gebouwd op de plek waar destijds gebouwen van de dierentuin stonden.

Aangezien de Brusselse dierentuin maar bestaan heeft van 1851 tot 1878, kennen we meteen ook de periode waaruit deze melkpenning moet dateren. Over de melkerij van de gebroeders Février hebben wij geen gegevens gevonden. Wie graag meer weet over de dierentuin van Brussel, kan de studie van Wim Lambrechts uit 2014 op internet lezen.

Hoe deze penning, die enkel in Brussel gebruikt kon worden, in Zoersel terechtgekomen is, blijft een open vraag.

